

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Vårduppdrag Västmanland
Maria Martinsson
Epost: maria.martinsson@regionvastmanland.se

TJÄNSTESKRIVELSE FÖRÄNDRINGAR I VÅRDCENTRALERNAS AKUTUPPDRAG

Förslag till beslut

1. Telefontillgängligheten på vårdcentral förlängs med en timme. Detta innebär att inkomna samtal före kl. 17:00 ska besvaras samma dag.
2. Öppettiderna för jourmottagningen i Västerås ändras till kl. 17.00-21.00 på vardagar och kl. 9.00 - 21.00 på helger.
3. En modell tas fram för tilläggsuppdrag avseende kvällsöppen mottagning till läkare och distriktssköterska i någon del av Västerås. Detta för att motverka att minskade öppettider på jourmottagningen leder till fler besök på barnakuten eller akutmottagningen.
4. En modell tas fram för tilläggsuppdrag avseende kvällsöppen mottagning till läkare och distriktssköterska i den norra länsdelen som idag utnyttjar vård i närliggande region.
5. Effekter av beslutet återrapporteras i samband med del- och helårsuppföljningar.

Ärendet i korthet

Förändringar föreslås i uppdragen för vårdcentralerna samt jourmottagningen i Västerås. Genom att öka tillgängligheten till vårdcentralerna på dagtid och undvika att vårdcentralerna och jourmottagningen har parallella verksamheter under delar av dagen genom begränsade öppettider ges vårdcentralerna ökad möjlighet att själva få ta hand om sina listade patienter innan patienten, ibland i onödan, fysiskt beger sig till en annan vårdinrättning. För att minska risken för att fler besök sker till sjukhusens akutmottagningar i samband med begränsade öppettider till jourmottagningen föreslås samtidigt att en modell för tilläggsuppdrag i form av kvällsöppna mottagningar till läkare och distriktssköterska tas fram, dels i Västerås och dels i de norra länsdelarna.

Detaljerad beskrivning av ärendet

Bakgrund

Som en del av arbetet med Hälso- och sjukvården 2029 genomfördes en utredning av hur vårdcentralernas och jourmottagningens uppdrag skulle kunna förändras. Målsättningen var att skapa förutsättningar för att erbjuda vård på rätt vårdnivå, även egenvård, till dem som behöver det. Utbud skapar till viss del efterfrågan, vilket ställer krav på rätt dimensionerade utbudspunkter, i detta fall jour på primärvårdsnivå, för att vården ska vara resurseffektiv. Ett överutbud kan leda dels till överkonsumtion, dels till undanträngningseffekter på annan vård. En viktig utgångspunkt var också att förändringarna i primärvårdens akutuppdrag inte ska medföra att belastningen på specialistsjukvårdens akutverksamheter eller ambulansen ökar. Utredningsuppdraget redovisas i sin helhet i rapporten "*Akut omhändertagande på primärvårdsnivå*".

Primärvården som navet i hälso- och sjukvården

Den pågående omställningen till en nära vård ska medföra att primärvården i högre utsträckning än idag utgör navet i sjukvården. Som en del i detta behöver vårdcentralerna ta ett större ansvar även för det akuta omhändertagandet genom att öka tillgängligheten för både patienter och andra vårdaktörer att komma i kontakt med vårdcentralen för bedömning, och vid behov för insatser. En god tillgänglighet skapar trygghet som i sin tur påverkar sökbeteenden hos invånarna. Regionen behöver ombesörja att vårdcentralerna får möjlighet att själva få ta hand om sina listade patienter innan patienten, ibland i onödan, fysiskt beger sig till en annan vårdinrättning.

Vårdcentralerna behöver kunna fokusera sina insatser så mycket som möjligt på vårdcentralen och i sina samverkansuppdrag, för att på sikt också kunna ta över fler uppdrag från övrig specialistvård. En uppsplittring på för många uppdrag och ett omhändertagande av patienterna på för många vårdinrättningar, får negativa konsekvenser för såväl tillgänglighet som kontinuitet.

För att åstadkomma ett mer effektivt omhändertagande av invånarnas akuta sjukvårdsbehov på primärvårdsnivå är det viktigt att tillgängligheten till vårdcentralerna är god. Genom att de listade invånarna får utökade möjligheter till kontakt med sin vårdcentral fram till 17 och därmed kan bokas in för bedömning kan andelen som väljer att söka sig till jour- eller akutmottagning minska.

Genom att begränsa öppettiderna för jourmottagningen i Västerås till kl. 17.00-21.00 på vardagar samt på helgerna fram till kl. 21.00 blir det tydligare att jourmottagningen är ett komplement till vårdcentralernas akutuppdrag, snarare än ett alternativ. Förändringen innebär att den tidigare ensam bemannade jourlinjen mellan 15 och 17 försvinner och att två läkare finns på plats under hela jourpasset. Detta kommer att medföra bättre flöden och mindre uppbyggda köer. Samtidigt innebär det att läkarna kan vara kvar på vårdcentralerna och ta emot patienter under eftermiddagen.

För att motverka att minskade öppettider på jourmottagningen leder till fler besök på barn- eller vuxenakuten ska en modell tas fram för tilläggsuppdrag avseende kvällsöppen mottagning till läkare och distriktssköterska i någon del av Västerås. Lokaliseringen bör styras av varifrån flödena till akutmottagningarna idag är som störst. Även i de norra länsdelarna ska en modell för tilläggsuppdrag utvecklas. Detta kostnaderna för invånare i norra länsdelarna som åker till Avesta för sina vårdbehov är betydande, samtidigt som detta ofta inte leder till mindre vårdbehov på den vårdcentral där man är listad eftersom undersökningar och uppföljning ändå behöver hanteras därifrån.

Verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser

Verksamhetsmässiga konsekvenser

Utredningens förslag innebär sammantaget ett mer effektivt användande av de allmänmedicinska resurserna på vårdcentralerna som ger en god tillgänglighet till akuttider under dagtid. De brister som tidigare identifieras i arbetsmiljön på jourmottagningen påverkas också positivt av denna förändring samtidigt som regelverket kring dygnsvila kan uppfyllas utan negativa konsekvenser för tillgängligheten till vårdcentralerna.

Såväl vårdcentralernas som Jourmottagningen uppdrag kommer att förändras och en fördjupad riskanalys kommer därför att genomföras inför implementeringen.

Juridiska konsekvenser

Förändringen ökar följsamheten till den prioriteringsordning för medicinska insatser som anges i Hälso- och sjukvårdslagen.

Administrativa konsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några administrativa konsekvenser.

Ekonomiska konsekvenser

Förändringarna i jourmottagningens öppettider beräknas medföra besparingar motsvarande minst 7,5 mkr årligen. De frigjorda resurserna kan i stället läggas på bland annat utökning av tillgänglighet, både på vårdcentralerna och till 1177 per telefon samt genom föreslagna geografiska tilläggsuppdrag.

Hållbarhet

Miljöperspektiv

Ärendet bedöms inte medföra några miljökonsekvenser.

Barnrättsperspektiv

En prövning av barnens bästa har genomförts övergripande för HoS 2029. Under det fortsatta arbetet med vårdcentralernas akutuppdrag kommer en fördjupad prövning att genomföras.

Invånarperspektiv

För regionens invånare utökas tillgängligheten till vårdcentralerna samtidigt som jourmottagningens öppettider minskar. Förändringen kräver kommunikationsinsatser gentemot invånarna före och under förändringsarbetet. Genom tydligare information och en regiongemensam sortering och triage kan långa väntetider på jour- eller akutmottagning undvikas där istället bokade tider på rätt vårdnivå kan erbjudas.

Uppföljning

Förändringarna behöver följas upp löpande avseende t ex patientflöden till vårdcentral, jourmottagning och akutmottagningar. En verksamhetsövergripande styrgrupp bestående av verksamhetschefer från berörda verksamheter ska löpande analysera data och vid behov besluta om åtgärder för att stödja önskvärd utveckling.

Vårduppdrag Västmanland ansvarar också för att följa upp samtliga vårdcentralers utförande av sitt akutuppdrag, inom ramen för sitt ordinarie uppdrag.

Åtterredovisning till HSN ska ske 6 respektive 12 månader efter införandet.

Beslutet skickas till

Följande personer ska få beslutet för kännedom:

Maria Martinsson, Verksamhetschef Vårduppdrag

Maria Frisk Tiston, Verksamhetschef Jourmottagningen

Lars Almroth, Hälso- och sjukvårdsdirektör